

MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Yo'ldasheva Nodira Adashboy qizi

KIRISH

Boshlang'ich maktab yoshi odatda 6-7 yoshdan 10-11 yoshgacha bo'lgan davrni anglatadi. Bu davrda bolaning miya faoliyatida sezilarli o'zgarishlar yuz beradi. Bu esa bolaning tobora mustaqil va ixtiyoriy ravishda o'z xatti-harakatlari va faoliyatini nazorat qila olishiga olib keladi. Xuddi shu davrda bolaning o'ng qo'li yoki chap qo'li bo'lishiga qarab, bir yoki boshqa yarim sharining dominant namoyon bo'lishi boshlanadi. Bu yoshdagi bolalarda o'sish tezlashadi, sut tishlari ham doimiy tishlarga almashtiriladi. somatik maktab mashg'ulotlari

Bu vaqtda bola maktabga borishni boshlaydi va yoshidan qat'i nazar, yangi turmush sharoitlariga moslashadi. Bu jarayon individual ravishda amalga oshiriladi. Har bir bola o'quv faoliyatini boshlashga psixologik jihatdan tayyormi yoki yo'qligidan qat'i nazar, turli xil qiyinchiliklarga duch keladi va bunday qiyinchiliklar turli yo'llar bilan ifodalanadi. Biroq, ko'pchilik odamlar stressga qandaydir javob berishadi. B.A.ning so'zlariga ko'ra. Sosnovskiyning so'zlariga ko'ra, birinchi sinf o'quvchisining maktabga moslashishi asosan o'qituvchiga, uning muloqot qilish uslubiga, ta'sir qilish usullariga va talablariga moslashishga bog'liq. Ikkinchisi ko'pincha haqiqiy maktab ta'limining ob'ektiv talablari, ammo o'qituvchining afzalliklari yoki odatlarini o'zida mujassam etganlar ham mavjud. Bola uchun ularning barchasi bir xil darajada muhim va o'zgarmasdir.

Asosiy qism: Tahlil va Natijalar

Yangi vaziyatga moslashish uchun zarur bo'lgan vaqt oralig'i 3-4 haftadan 3-4 oygacha. Aks holda, psixologlar allaqachon maktabning moslashuvi haqida gapirishmoqda.

Maktabga kirishdan oldin va undan keyin bolaning kattalar va tengdoshlari bilan munosabatlari sezilarli darajada farq qiladi. Bola maktabga borishni boshlaganida, L.F.Obuxovanning fikricha, uning kattalar bilan munosabatlari tizimi ikkiga bo'linadi: "bola - o'qituvchi" va "bola - ota-ona" va birinchisi dominant bo'lib, ikkalasini ham belgilaydi. bolaning ota-onalari bilan munosabatlari va uning tengdoshlari bilan munosabatlari.

Bola maktabga kelganida, u darhol ijtimoiy munosabatlar tizimining bir qismiga aylanadi, bu erda u mustaqil ravishda bajarishi kerak bo'lgan o'z huquq va majburiyatlariga ega.

O'qituvchi barcha me'yor va qoidalarining standartiga aylanadi. Shuningdek, u ularning bajarilishini nazorat qiladi, shuningdek ularni tekshiradi va baholaydi.

Bolalar o'qituvchining xatti-harakatlarini tom ma'noda nusxalashni boshlaydilar va ularning tengdoshlariga bo'lgan munosabati o'qituvchi tomonidan kiritilgan standartlarga va o'qituvchiga nisbatan o'zini qanday tutishidan kelib chiqadi. Ushbu

dastlabki bosqichda bola hali o'qituvchi qo'yadigan ko'proq yoki kamroq muhim talablarni ajratib ko'rsatishga qodir emas. Bundan tashqari, o'qituvchi nafaqat o'quvchilarga, balki ularning ota-onalariga ham talablar qo'yishi mumkin.

Etakchi faoliyat o'quv faoliyati hisoblanadi. Aynan u bola va o'qituvchi o'rtasidagi, bola va uning tengdoshlari o'rtasidagi munosabatlarni belgilaydi.

Insonning yosh xususiyatlarini o'rganib, B. A. Sosnovskiy aniqlaydi o'quv faoliyati insoniyat tomonidan to'plangan fan va madaniyatni bevosita o'zlashtirishga qaratilgan faoliyat sifatida. Ammo fan va madaniyat sub'ektlari maxsus fanlar bo'lib, ular mavhum, nazariy xususiyatga ega, ulardan unumli foydalanishni o'rganish zarur.

D.B.ning so'zlariga ko'ra. Elkonin va V.V. Davydovning ta'kidlashicha, boshlang'ich maktab yoshining asosiy vazifasi bolada to'laqonli ta'lim faoliyatini shakllantirishdir.

Psixologik nuqtai nazardan o'quv faoliyatining predmeti bu sub'ektning o'zi, ya'ni bolaning o'quv faoliyati jarayonida o'zgarib, aqli va malakali bo'ladi. Shu bilan birga, ma'lum bir qarama-qarshilik qayd etiladi: sub'ektiv ravishda bolaning faoliyati insoniyatning umumlashtirilgan tajribasiga qaratilgan, alohida fanlarga ajratilgan, ob'ektiv ravishda esa, o'zgarishlar sub'ektning o'zida sodir bo'lishi kerak.

B.A.ning so'zlariga ko'ra. Sosnovskiy, bunday o'zgarishlarni kuzatish kerak reflekslilik- o'zining ichki o'zgarishlarini kuzatish qobiliyati: sub'ektning ichki rejasida sodir bo'ladigan o'zgarishlar. Maktabga kirgan bola (etti yoshdan keyin ham), qoida tariqasida, bunday aks ettirishga qodir emas. Shu sababli, hozirgi vaqtda kichik yoshdagi o'quvchilarni o'qitishning turli usullari bilan ta'lim faoliyatining tarkibiy qismlarini uning ishtirokchilari o'rtasida taqsimlashning turli usullari mavjud. O'quv faoliyatini rivojlantirish jarayoni - bu tobora ko'payib borayotgan aloqalarni talabaning o'ziga o'tkazish jarayoni.

Boshlang'ich maktab yoshi davrida kognitiv rivojlanishning sezilarli o'sishi kuzatiladi: nazariy fikrlash va ichki harakatlar rejasini shakllantirish kuzatiladi. To'rtinchi sinfning oxiriga kelib, kichik o'quvchi o'rganishi kerak. Buni B.A.Sosnovskiy quyidagicha izohlaydi: bola o'zining ta'lim faoliyatini, shu jumladan voqelikka nazariy, kognitiv munosabatni, kognitiv vazifalarni shakllantirish, ya'ni hech bo'lmaganda ma'lumni noma'lumdan ajrata olish qobiliyatini shakllantirishi kerak, bu allaqachon boshlanishi. aks ettirish.

Boshlang'ich maktabning oxiriga kelib, vizual-majoziy fikrlashdan og'zaki-mantiqiy fikrlashga o'tish tugallanishi kerak. Bolalar allaqachon mustaqil ravishda eng oddiy xulosalar chiqarishga qodir. Ular endi vizual maydonga unchalik bo'ysunmaydilar.

J. Piagetning fikricha, kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining tafakkuri aniq operatsiyalar, ya'ni qaytariladigan aqliy harakatlar bosqichida. Ular kattalar tomonidan bajariladigan operatsiyalardan ancha uzoqda; ular tarqoq va ko'pincha tashqi yordamga muhtoj, lekin ular allaqachon bolalarda ichki harakat rejasi mavjudligi, ularning "ongda" ma'lum g'oyalar bilan ishlash qobiliyati va shuning uchun mavhum nazariy fikrlash asoslari haqida gapirishadi. .

Barcha aqliy jarayonlar bolaning o'zi nazorati ostida bo'lib, intellektual bo'ladi. Shunday qilib, xotira, diqqat va idrok o'zboshimchalik bilan vositachi jarayonlarga aylanadi.

Bolalar ob'ektlar va hodisalarni muntazam ravishda kuzatishni o'rganadilar, birinchi navbatda o'qituvchining ko'rsatmalariga amal qilishadi, keyin esa faqat maqsadni qo'yishadi.

Kattalar tomonidan nazoratni asta-sekin zaiflashtirib, tobora murakkab ta'lim vazifalarini bajarib, bola o'z harakatlarini nazorat qilishni o'rganadi. U shunday shakllanadi Diqqat.

L.S. ta'kidlaganidek. Vygotskiy, etti yoshida bola o'zini umumlashtirilgan tarzda davolashni boshlaydi. Shu bilan birga, bu davrning o'ziga xosligi shundaki, bola ikkita munosabatlar tizimida, mos ravishda ikkita baholash tizimida yashaydi, bu erda mezonlar har xil bo'ladi.

Maktabda o'qituvchi ham, sinfdoshlar ham birinchi navbatda o'quv faoliyati natijalariga qarab baholanadi.

Ota-onalar hali ham unga o'zlarining farzandlari, o'ziga xos va betakror munosabatda bo'lishadi, lekin ular ham uning maktabdagi muvaffaqiyati yoki muvaffaqiyatsizligiga munosabat bildirishadi.

Ikkinchisi, o'z navbatida, aqliy va shaxsiy rivojlanishga sezilarli darajada ta'sir qiladi. Sababi, kichik yoshdagi o'quvchilar hali o'zlarini etarli darajada baholay olmaydilar.

Shu munosabat bilan ular o'qituvchining bahosini yagona to'g'ri deb bilishadi va uni maktabdan hayotning boshqa barcha sohalariga o'tkazadilar.

Bundan tashqari, boshqa talabalar va ularning ota-onalari o'qituvchining bahosiga xuddi shunday munosabatda bo'lishadi. Keyinchalik, bu boshqalarning bolaga bo'lgan munosabatiga ta'sir qiladi. Shuning uchun boshlang'ich maktab davridagi o'quv faoliyati bolaning normal o'zini o'zi qadrlashini rivojlantirishda katta rol o'ynaydi.

Xulosa: Kichikroq o'quvchi maktab topshiriqlarini muvaffaqiyatli bajarsa, tabiiyki, avvalo o'qituvchining, keyin esa tengdoshlarining kayfiyatini uyg'otadi.

Bunday bolalarning ota-onalari maqtashadi va ularga hech qanday talab va da'vo yo'q.

Shu sababli, to'rtinchi sinfning oxiriga kelib, yuqori darajadagi o'quv natijalariga ega bo'lgan bolalarda o'zini-o'zi hurmat qilish etarli bo'ladi, ular o'zlariga va o'z qobiliyatlariga ishonadilar, qiyinchiliklarni engib, maqsad sari borishga qodir.

Agar bunday bolalar konstruktiv tanqidni qabul qilmasalar yoki akademik muvaffaqiyatlarga osonlikcha erisha olmasalar, ko'pincha o'z-o'zini hurmat qilish haddan tashqari ko'tariladi, bu hayotning ushbu va keyingi davrlarida ko'plab muammolarni keltirib chiqaradi.

Boshlang'ich maktab davridagi o'qimagan bolalar juda ko'p muammolarga duch kelishadi.

Avvaliga ular o'qituvchining hurmatiga sazovor bo'lolmaydilar yoki maqto'v va maqto'vga sazovor bo'lolmaydilar, keyin sinfdoshlar tegishli xulosalar chiqaradilar, bu bolaga nisbatan hamdardlik ulushi kamayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maxmudov, Q. S. O. G. L., Shayxislamov, N. Z. O. G. L., & Jo, B. B. O. G. L. (2020). O'zbek va xorijiy tillarda antonimlar tavsifi, o'rni va ularning turli jihatdan tasniflanishi. Science and Education, ^ (Special Issue 3).
2. Juraboyev, B. B. (2020). Nemis tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv. Science and Education, 7(7), 215-220.
3. Juraboyev, B. B. O. (2021). Using authentic materials on english lessons. Academic research in educational sciences, 2(2).
4. Juraboyev, B. (2020). Nemis tilida juft otlar va ularning o'zbek tilida ifodalanishi. Science and Education, 1 (Special Issue 4).
5. Журабоев, Б. (2020). Мотивированные люди для удовлетворения своих собственных потребностей. Academic research in educational sciences, (3).